

Çeviri Yazılar / *Translations*

IFLA İnternet Bildirgesi*

The IFLA Internet Manifesto

Çev.: Bülent Yılmaz** ve Selda Ekici***

Bilgiye engelsiz erişim özgürlük, eşitlik, küresel anlayış ve barış için temeldir. Bu nedenle, Kütüphane Dernekleri Uluslararası Federasyonu (IFLA) belirtir ki:

- Düşünce özgürlüğü, her birey için hem fikirler sahip olma ve açıklama hem de bilgiyi araştırma ve erişim hakkıdır. Bu, demokrasinin temelidir ve kütüphane hizmetinin çekirdeğini oluşturur.
- Bilgiye erişim özgürlüğü, ortam ve sınırlara bakılmaksızın, kütüphane ve bilginin mesleğinin temel sorumluluğudur.
- İnternete kütüphane ve bilgi hizmetleri aracılığı ile engelsiz erişim özgürlük, refah ve kalkınma için toplumlara ve bireyleri destekler.

Bilgi akışına yönelik özellikle eşitsizlik, yoksulluk ve umutsuzluğu artıran engeller kaldırılmıdır.

Bilgiye Erişim Özgürlüğü, İnternet, Kütüphaneler ve Bilgi Hizmetleri

Kütüphaneler ve bilgi hizmetleri, insanları, aradıkları küresel bilgi kaynakları, fikirler ve yaratıcı çalışmalar ile buluşturan canlı kurumlardır. Kütüphaneler ve bilgi hizmetleri her türlü ortamda bulunan insan düşünce zenginliğini ve kültürel çeşitliliğini elde edilebilir kılar.

Küresel İnternet, bireyler ve topluluklara, dünya çapında -en küçük ve en uzak köylerden büyük şehirlere kadar- kişisel gelişim, eğitim, motivasyon, kültürel zenginlik, ekonomik etkinlik ve demokrasiye bilinçli katılım için bilgiye erişim eşitliği sağlar. Burada herkes ilgilerini, bilgilerini ve kültürünü dünyanın kullanımına sunabilir.

Kütüphaneler ve bilgi hizmetleri İnternet için gerekli geçiş yollarını sağlar. Onlar, bazıları için sadece bilgiye erişim noktası işlevine sahip iken, bazıları için ise kolaylık, rehberlik ve yardım sunmaktadır. Kütüphaneler kaynaklar, teknoloji ve eğitim farklılıklarının yarattığı engelleri aşmak için bir mekanizma sağlar.

İnternet Aracılığıyla Bilgiye Erişim Özgürlüğü İlkeleri

İnternete ve onun bütün kaynaklarına erişim Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi ve özellikle 19. madde ile tutarlı olmalıdır:

* Bildirge'nin orijinali için bkz. <http://www.ifla.org/publications/the-ifla-internet-manifesto> ; Bildirge'nin IFLA web sitesindeki Türkçe versiyonu için bk. <http://www.ifla.org/files/assets/faife/publications/policy-documents/internet-manifesto-tr.pdf>

** Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi. e-posta: byilmaz@hacettepe.edu.tr

*** Kütüphaneci, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi; Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü yüksek lisans öğrencisi. e-posta: sekici@metu.edu.tr

Herkesin düşünce ve ifade özgürlüğü hakkı vardır; bu hak, herhangi bir müdahale olmadan görüş sahibi olma ve araştırma, sınırlara bakılmaksızın herhangi bir medya yoluyla bilgi ve fikir alma ve verme özgürlüğünü içerir. İnternetin küresel düzeydeki karşılıklı bağıntılılık özelliği herkes tarafından beğenilen bu hak aracılığı ile uygun bir ortam sağlayabilir. Sonuç olarak, erişim ne ideolojik, siyasal, dinsel sansüre ne de ekonomik engellere bağlı olmalıdır.

Kütüphaneler ve bilgi hizmetlerinin de, yaş, ırk, milliyet, din, kültür, siyasal görüş, fiziksel veya diğer engeller, cinsiyet, cinsel tercih ya da herhangi başka bir duruma bakılmaksızın toplumun tüm üyelerine hizmet sorumluluğu bulunmaktadır.

Kütüphaneler ve bilgi hizmetleri kullanıcıların bilgi arama ve seçim haklarını desteklemelidir.

Kütüphaneler ve bilgi hizmetleri kendi kullanıcılarının özel yaşam gizliliğine saygı göstermeli ve onların kullandıkları kaynakların bilgisinin gizli kalması gerektiğini kabul etmelidir.

Kütüphaneler ve bilgi hizmetleri, nitelikli bilgi ve iletişim için kamu erişimini kolaylaştırma ve teşvik etme sorumluluğuna sahiptir. Kullanıcılara, özgürce ve güvenle seçtikleri bilgi kaynakları ve hizmetlerini kullanabilmeleri için gerekli beceriler ve uygun ortam sağlanarak yardımcı olunmalıdır.

İnternet üzerinde bulunan birçok değerli kaynağa ek olarak, bazı yanıltıcı, yanlış ve rahatsız edici bilgiler de bulunabilir. Kütüphaneciler, kullanıcılarına İnternet ve elektronik bilginin etkin ve verimli kullanımını öğretmek için bilgi ve kaynak sağlamalıdır. Onlar, çocuklar ve gençler de dahil, tüm kullanıcılarının nitelikli ağ bilgilerine erişimini etkileşimli bir biçimde teşvik etmeli ve kolaylaştırmalıdır.

Diğer çekirdek hizmetlerle birlikte, kütüphanelerde ve bilgi hizmetlerinde İnternet erişimi ücretsiz olmalıdır.

Bildirgenin Yaşama Geçirilmesi

IFLA, uluslararası toplumu, özellikle de gelişmekte olan ülkeleri İnternet'e dünya çapında erişimleri ve İnternet tarafından sunulan tüm bilgilerden küresel yarar sağlamaları konusundaki gelişmelerini desteklemek için teşvik eder.

IFLA, ulusal hükümetleri, İnternet erişimini tüm ülke nüfusu için olanaklı duruma getirecek bir ulusal bilgi alt yapısı geliştirmeleri konusunda teşvik eder. IFLA, İnternette kütüphaneler ve bilgi hizmetleri aracılığı ile erişilebilen engelsiz bilgi akışını desteklemeleri ve sansür ya da erişimi engelleme girişimlerine karşı olmaları konusunda tüm hükümetleri teşvik eder.

IFLA, bu Bildirgede dile getirilen ilkeleri yaşama geçirmek amacıyla uluslararası ve yerel düzeyde strateji, politika ve plan oluşturmak için kütüphane toplulukları ve karar vericilere çağrıda bulunur.